

ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง: ภาพสะท้อนความไม่เป็นธรรมและการทำความเข้าใจพฤติกรรม ของบุคคล ผ่านมุมมองทางสังคมสงเคราะห์

นาวิน บุญนำมา¹

Received 13th December, 2022

Revised 23rd December,, 2022

Accepted 27th December, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจถึงการแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคลที่ถูกบีบคั้นและถูก
ลิดรอนสิทธิส่วนบุคคลอันนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมความรุนแรง โดยใช้แนวคิดทฤษฎีทางพฤติกรรมศาสตร์และ
สังคมสงเคราะห์อธิบายเหตุผลของการแสดงออกทางพฤติกรรมความรุนแรง พบว่า สาเหตุของการแสดงออก
พฤติกรรมความรุนแรงเกิดจากแรงกระตุ้นโดยสภาวะแวดล้อมของบุคคล รวมถึงความรู้สึกไม่ปลอดภัยของบุคคลที่มี
ต่อตนเอง บุคคลอื่น และสังคม โดยพยายามทำความเข้าใจผ่านกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ และนำไปสู่การ
ออกแบบแนวทางการซ่อมสร้างสังคมไทยให้ปลอดภัยไร้ความรุนแรงได้ ทั้งนี้ บุคคลเพียงคนเดียว หรือมุมมองเพียง
ด้านเดียวไม่สามารถช่วยยกระดับสังคมได้แต่ต้องได้รับการช่วยเหลือและระดมทุนทางสังคม สร้างการมีส่วนร่วมใน
การแก้ไขปัญหาเพื่อลดความรุนแรงทางสังคมให้มีแนวโน้มลดลงร่วมกัน ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากร
มนุษย์เป็นสำคัญ เพื่อเสริมสร้างสังคมไทยให้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง, การแสดงออกทางพฤติกรรม, ทรัพยากรมนุษย์

¹ เจ้าหน้าที่โครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะชีวิตเด็กและเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 กลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ กองคุ้มครองเด็ก
และเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ Email: nawin.bnm@gmail.com
โทร. 09-5295-9765 ID Line: toontylandner

Quality of life of school-age children in cross-generational families

Nawin Boonnumma

Abstract

This article aims to understand the behavioral expressions of people who are oppressed and deprived of their privacy which lead to violent behaviors. The cases are studied by applying the behavioral science theory and social work theory in order to describe the reasons for the expressions of violent behaviors. It was found that the violence is impulse by the surroundings of a person including a person's feelings of insecurity towards themselves, people, and society. Therefore, it is essential to understand them through social work perspectives to design guidelines for repairing Thai society to be safe and non-violent. Nevertheless, a single point of view cannot enhance society; we must receive social assistance and fundraising from all sectors. So, there will be mutual problem-solving, which helps reduce social violence and support the development of human resources as a key to a better version of Thai society.

Keyword: Structural Violence, Behavior, Human Resources

บทนำ

สถานการณ์ความรุนแรงปัจจุบันของสังคมไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่เหตุการณ์ 5 ครั้ง ภายในระยะเวลาเพียง 2 ปี ที่ซึ่งนับได้ว่าเป็นระเบิดเวลาของชนชั้นผู้น้อย หลังจากการถูกกดขี่เชิงโครงสร้าง และการรู้สึกไร้ค่าจากกระบวนการเบียดขับทางสังคมที่รู้สึกได้ว่าตนเองนั้นแปลกแยกไปจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุการณ์ความรุนแรงล่าสุด อย่างการกราดยิงศูนย์เด็กเล็กแห่งหนึ่งที่จังหวัดหนองบัวลำภู นับได้ว่าเป็นเหตุการณ์ที่สร้างความโศกเศร้าให้กับสังคมเป็นอย่างมาก การสูญเสียเด็กและผู้บริสุทธิ์โดยพฤติกรรมความรุนแรงของบุคคลที่เป็นความปลอดภัยของชาติยิ่งสร้างความบาดหมางและความเคลือบแคลงใจของประชาชนต่ออาชีพนี้มากยิ่งขึ้น แต่ถึงอย่างนั้น ทุกพฤติกรรมของมนุษย์ล้วนมีสาเหตุมาจากแรงขับเคลื่อนบางอย่าง ไม่ว่าทางใดก็ตาม

หนึ่ง

อาจกล่าวได้อีกว่า เหตุการณ์ทั้ง 4 ดังกล่าวล้วนเป็นภาพสะท้อนความไม่เป็นธรรมทางสังคมที่ตนเองได้รับ ผ่านการแสดงออกหรือพฤติกรรมบางประการที่ช่วยตอบสนองความต้องการในด้านที่ลึกที่สุดของศีลธรรมและจริยธรรม หรืออาจเป็นระเบิดเวลาของอารมณ์อ่อนไหวของมนุษย์ ซึ่งในที่สุดแล้วการแสดงออกมักจะไม่เหมือนกัน จากการสังเกตเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลา 2 ปี ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ เองจะพบว่า การแสดงออกของพฤติกรรมที่ไม่สามารถอดทนได้อีกต่อไป มักจะเป็นความรุนแรงรวมถึงเป็นผลเชื่อมโยงจากโครงสร้างของระบบและสังคมที่บีบบังคับให้บุคคลต้องแสดงออกซึ่งพฤติกรรมเช่นนั้น ในบทความนี้จะเป็นการกล่าวถึงความรุนแรงเชิงโครงสร้างที่ส่งผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมบุคคล ภาพสะท้อนความไม่เป็นธรรมของระบบเชิงโครงสร้างที่มีปัญหา รวมถึง

การทำความเข้าใจพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา ภายหลังจากการอดทนทางความรู้สึกทะลุขีดจำกัด อันนำไปสู่แนวทางการซ่อมสร้างสังคมให้ปลอดภัยไร้ความรุนแรงผ่านมุมมองกระบวนการทางสังคม สงเคราะห์ และอาจเป็นข้อเสนอแนะเชิงโครงสร้างและระบบได้บ้าง ในด้านการทำความเข้าใจมนุษย์ด้วยกันเองอย่างถ่องแท้ เพื่อยกระดับสังคมให้มีความเป็นอยู่ที่ดียิ่งขึ้น

สถานการณ์ความรุนแรงทางสังคมในปัจจุบัน

หากกล่าวถึงความรุนแรง บุคคลมักจะนึกถึงความรุนแรงเชิงกายภาพ และส่วนใหญ่เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมเชิงก้าวร้าว ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ และใช้กำลังกายในการรวบรวมพลังกำลังเพื่อปลดปล่อยพันธุนาการทางจิตใจที่ถูกเก็บสะสมมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง โดยความรุนแรงดังกล่าวมักเป็นการแสดงออกของผู้ที่รู้สึกว่าตนเองมีอำนาจเหนือกว่าอีกฝ่าย อาทิ สามเณรและภรรยา อันนำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว เป็นต้น แต่ในความเป็นจริงแล้ว ความรุนแรง หมายถึง การกระทำทั้งที่เจตนาและไม่เจตนาต่ออีกฝ่ายที่สร้างปฏิสัมพันธ์ทางลบในการกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกทุกข์ใจ ซึ่งหมายรวมถึงความรุนแรงทางธรรมชาติต่อมนุษย์ หรือมนุษย์ต่อธรรมชาติ ความรุนแรงมนุษย์ต่อมนุษย์ และความรุนแรงมนุษย์ต่อสิ่งมีชีวิตอื่นที่มีจิตใจ อาทิ สัตว์ป่า ถึงอย่างนั้น คำว่า ความรุนแรง มักจะนำมาใช้นิยามสำหรับมนุษย์ต่อมนุษย์ด้วยกันเองเสียมากกว่า เช่น การละเมิดสิทธิมนุษยชนของอีกฝ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งการทำให้ทุกข์ทรมาน เสียซึ่งทรัพย์สินและลดทอนศักดิ์ศรีหรือคุณค่าของความเป็นมนุษย์ (Dehumanization) โดยความรุนแรงที่กล่าวไปข้างต้นนั้นมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นตามยุคสมัย และมนุษย์อาจต้องเผชิญกับความรุนแรงรอบด้านต่อไปอีกหลายศตวรรษ

การทวิความรุนแรงของมูลค่าความเสียหายที่ทั้งประเมินได้และประเมินไม่ได้ อันเป็นผล

จากสถานการณ์ความรุนแรงของมนุษย์นั้นมามากมายหลายประการ ตั้งแต่ สงครามโลกครั้งที่ 1 และ 2 สงครามเย็นหรือสงครามตัวแทน รวมถึง สงครามกลางเมืองที่เกิดขึ้นมากมายหลายต่อหลายครั้ง โดยชนวนเหตุมักเป็นเหตุผลและค่านิยมทางการเมืองที่มีความคิดเห็นตรงข้ามกัน นำไปสู่ความขัดแย้งภายในและความรุนแรงในเวลาต่อมาปรากฏการณ์ดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการผลิตซ้ำอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ปฏิเสธไม่ได้ว่าผลจากความรุนแรงเหล่านั้นมักมีมูลเหตุที่ทำให้มนุษย์เกิดพัฒนาการทางความคิด และสิ่งประดิษฐ์ที่เกิดขึ้นจากสภาวะกดดันภายใต้ความต้องการเอาชนะ แต่หากมองย้อนกลับไปในมิติด้านความเสียหายทางสังคม หรือผลกระทบต่อมนุษย์ด้วยกันเอง ก็ยังถือได้ว่าเป็นการลงทุนที่ขาดทุนอย่างย่อยยับในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ

จากสถิติความรุนแรงของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข ระบุว่า ความรุนแรงเป็น 1 ใน 10 สาเหตุของการเสียชีวิต โดยผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายของความรุนแรงในประเภทต่าง ๆ มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย เช่น เด็กและเยาวชนสตรี ผู้สูงอายุ รวมไปถึงกลุ่มผู้เปราะบางทางสังคมต่าง ๆ ที่ต้องเผชิญกับความรุนแรงทางสังคมในลักษณะต่าง ๆ อีกทั้งการถูกระงับเสริมจากยุคโลกาภิวัตน์ หรือช่วงเวลาของการสื่อสารไร้สายผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เข้าถึงได้สะดวกรวดเร็วกว่าในอดีต พบว่ามีประเภทของความรุนแรงทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อหลายมิติเพิ่มมากยิ่งขึ้น พฤติกรรมทางสังคมในการนิยมบริโภคสื่อหรือวัตถุนิยมเป็นอีกแรงเสริมหนึ่งที่ช่วยขับเคลื่อนให้รูปแบบของความรุนแรงทางสังคมที่เพิ่มมากขึ้น เป็นแรงหนุนสำคัญในการผลักดันให้บุคคลเข้าไปอยู่ในวัฏจักรความรุนแรงทางสังคมโดยไม่รู้ตัว

ประเภทของความรุนแรงทางสังคม

ดังที่กล่าวไปข้างต้นว่า รูปแบบของความรุนแรงมีความเป็นพลวัตสูง และได้รับอิทธิพลการเปลี่ยนแปลงมาจากมนุษย์โดยตรง ส่งผลให้ความรุนแรงทวีความซับซ้อนของปัญหา อีกทั้งขยายวงกว้างของการได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่อง ผ่านการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เช่น มิติด้านการเมือง มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะ มิติสุขภาพซึ่งเป็นส่วนย่อยแต่กลับส่งผลกระทบต่อมหาดลต่อระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมือง และวิถีชีวิตของผู้คนทั่วโลกเพียงเพราะไวรัสที่มองไม่เห็น และเป็นแรงกระตุ้นสำคัญที่ทำให้รูปแบบของความรุนแรงสร้างผลกระทบต่อมนุษย์มากยิ่งขึ้น อีกทั้งได้ให้กำเนิดความรุนแรงประเภทใหม่และประเภทเดิมให้กลับมาวนเวียนในวัฏจักรทางสังคมอีกครั้ง หมุนเวียนเปลี่ยนผ่านความรุนแรงอย่างไม่รู้จบ ซึ่งการยกตัวอย่างดังกล่าวเป็นเพียงประเภทของความรุนแรงเพียงเท่านั้น ในบทความนี้จะพิจารณาประเภทของความรุนแรง โดยสามารถสรุปรวบยอดใจความสำคัญได้ดังนี้

1) ความรุนแรงทางสังคมของ Johan Galtung (1995, Page 35 – 40)

John Galtung นักทฤษฎีด้านสันติภาพได้จำแนกความรุนแรงทางสังคมออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

1.1) ความรุนแรงทางตรง (Direct Violence)

ความรุนแรงทางตรง หมายถึง การกระทำของบุคคลที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อกายภาพหรือจิตใจ เป็นความรุนแรงประเภทแรกที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน และอาจนับได้ว่าเป็นความรุนแรงโดยธรรมชาติ กล่าวคือ ความรุนแรงทางตรงเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์ในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือการอธิบายความรู้สึกของตนเองผ่านพฤติกรรม

ที่แสดงออกมา เช่น สามเณรจิงตบหน้าภรรยา เป็นต้น

1.2) ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง (Structural Violence / Systematic Violence)

การถูกกดทับผ่านกลไกทางการเมืองหรือเศรษฐกิจ ผ่านนโยบายหรือกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมกีดกันสิทธิในด้านต่าง ๆ ที่ทำให้ตนเองรู้สึกด้อยคุณค่า หรือรู้สึกตัวตนถูกเลือกปฏิบัติ ไม่ได้รับความเป็นธรรมอย่างเท่าเทียม จำกัดการเข้าถึงทรัพยากรหรือการต่อสู้กับอำนาจที่มองไม่เห็น รวมไปถึงการถูกผู้ที่มีอำนาจมากกว่ากลั่นแกล้งผ่านระบบการทำงาน จนทำให้ตนเองรู้สึกกดดันและไม่สามารถอยู่ภายใต้ขอบเขตการปกครองโดยผู้ที่มีอำนาจมากกว่าได้อีก โดยที่กล่าวมาข้างต้นคือความรุนแรงเชิงโครงสร้างเป็นความรุนแรงที่ไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่าได้ แต่เป็นในรูปแบบของความรู้สึก อารมณ์ หรือสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยสภาวะกดดัน มองไม่เห็นทางออกของปัญหา และการพยายามจำกัดขอบเขตการรับรู้ของบุคคล สิ่งเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นภัยเงียบที่ไม่มีสัญญาณเตือนความอันตรายของผลกระทบที่จะตามมา อีกทั้งเป็นสาเหตุของความรุนแรงทางสังคมที่สามารถพบเห็นได้บ่อยครั้งในปัจจุบัน เช่น การเรียกร้องสิทธิทางการเมืองของประชาชนที่ถูกกีดกันคุณค่าความเป็นมนุษย์ผ่านการปลูกฝังอัตมโนทัศน์ใหม่ที่ขัดแย้งกับอุดมการณ์เดิม (Brainwash)

1.3) ความรุนแรงทางวัฒนธรรม (Culture Violence)

การผสมผสานคุณค่าความเชื่อให้ควบแน่นไปกับสังคม (Social Integration) ราวกับว่าเป็นแผ่นดินผืนเดียวกัน หรือชุดความคิดเดียวกันภายในชุมชน ผ่านการส่งต่อ ถ่ายทอด และปลูกฝังตามแนวปฏิบัติ ผ่านวิถีชีวิตที่ดำเนินมาอย่างยาวนาน เช่น การสืบทอดพิธีกรรมทางศาสนา เป็นต้น หรือในบางกรณีอาจหมายถึงสัณฐาน

บางประการของมนุษย์ที่ได้รับการยอมรับได้ถึงแม้ว่าจะเป็น การควบรวมกันของความรุนแรงทางตรงและความรุนแรงเชิงโครงสร้าง อาทิ รัฐสามารถใช้อำนาจกับประชาชนที่เห็นต่างได้ เพราะรัฐเป็นผู้ปกครองที่มาจากประชาชน โดยในบางบริบทหรือบางประเทศ ความรุนแรงทางวัฒนธรรมดังกล่าวเป็นสิ่งที่สามารถละเว้นได้ตามความเหมาะสม และน้ำหนักของเหตุผลในการให้การยกเว้นรายกรณี เพื่อสามารถดำเนินการต่อไปได้ถึงแม้ว่าจะเกิดความรุนแรงทางสังคม

ประเภทความรุนแรงตามความหมายของ Galtung มีความเป็นหนึ่งเดียวกันอย่างที่ไม่สามารถแยกจากกันได้ กล่าวคือ การยอมรับในความรุนแรงบางประเภทจะช่วยให้สังคมสามารถดำเนินการต่อไปได้ หรือความรุนแรงประเภทใดประเภทหนึ่งสามารถเป็นประเภทของความรุนแรงทั้งหมดได้ตามสถานการณ์และบริบทในขณะที่เกิดความรุนแรงขึ้น

2) ความรุนแรงทางสุขภาพ

คำนิยามของ World Report on Violence and Health โดยองค์การอนามัยโลก (Etienne G. Krug, Linda L. Dahlberg, James A. Mercy, Anthony B. Zwi and Rafael Lozano, 2002, Page 3 - 18) ให้ความหมายของความรุนแรงทางสุขภาพว่า เป็นการใช้อำนาจหรือพลังต่อบุคคลอย่างมีเจตนา โดยมีมุ่งหวังการลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ อันนำไปสู่ผลกระทบทางกายภาพและจิตใจของผู้ที่ได้รับความรุนแรง หมายถึง คำพูด การกระทำ หรือการกดดันสภาพแวดล้อมอันนำไปสู่ผลของการได้รับความรุนแรง จากการให้คำนิยามดังกล่าว อาจทำความเข้าใจได้ว่า ความรุนแรงทางสุขภาพ คือความรุนแรงทุกประเภท ทั้งในด้านทางตรงและทางอ้อม โดยมีวัตถุประสงค์เดียวคือการมุ่งร้ายและตั้งใจละเมิดสิทธิมนุษยชนในการดำรงชีวิต ผ่านกระบวนการทุกรูปแบบ เช่น คำพูด

การขู่คุกคามการกระทำที่ทำให้ได้รับความบาดเจ็บทั้งทางกายภาพและจิตใจ และที่สำคัญคือการสร้างสภาวะกดดันอันนำไปสู่ความรู้สึกไม่ปลอดภัยต่อตนเองและสภาพแวดล้อม สิ่งเหล่านี้คือความรุนแรงทางสุขภาพ

3) ความรุนแรงทางสังคมของ วิชัย รูปขำดี (2554, หน้า 93 - 94)

ความรุนแรงทางสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันสามารถพิจารณาจำแนกได้เป็น 3 ประเภทดังนี้

3.1) ความรุนแรงต่อตนเอง เป็นการกระทำใด ๆ ที่ทำให้ตนเองได้รับความเสียหายร้ายแรงถึงชีวิต เช่น การทำร้ายตนเองด้วยอุปกรณ์มีคมหรือด้วยสารเคมีอันตราย การฆ่าตัวตาย เป็นต้น โดยอาจมีความรุนแรงต่อร่างกายและจิตใจเป็นตัวกระตุ้นสำคัญในการทำให้เกิดความรุนแรงต่อตนเอง ซึ่งอาจหมายถึงการไม่สามารถควบคุมตนเองได้อีกด้วย

3.2) ความรุนแรงระหว่างบุคคล เป็นการกระทำที่มากกว่า 1 บุคคลขึ้นไป เช่น การทะเลาะวิวาทการทำร้ายร่างกาย การใช้อุปกรณ์อาวุธหรือสิ่งอื่นใดที่เป็นอันตรายระหว่างกัน เป็นต้น โดยอาจมีทั้งความรุนแรงต่อร่างกาย ต่อจิตใจ การลิดรอนสิทธิ และความรุนแรงทางเพศเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการทำให้เกิดความรุนแรงระหว่างบุคคล

3.3 ความรุนแรงระหว่างกลุ่มชน เป็นการกระทำในวงกว้าง หรือในระดับสังคม เช่น การก่อการร้ายระหว่างประเทศ เป็นต้น โดยอาจมุ่งเน้นไปที่การลิดรอนสิทธิที่นำไปสู่สาเหตุของการเกิดความรุนแรงระหว่างกลุ่มชน

จากการแบ่งประเภท การให้นิยาม และการพิจารณารูปแบบของความรุนแรงทางสังคมดังกล่าว ทำให้ได้เข้าใจว่า ความรุนแรงมี 4 ประเภทได้แก่ ความรุนแรงทางตรง ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง ความรุนแรงทางวัฒนธรรม

และความรุนแรงทางสุขภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือการทำให้อีกฝ่ายได้รับผลกระทบทางด้านร่างกาย จิตใจ รวมไปถึงการกระตุ้นให้เกิดการลิดรอนคุณค่าของความเป็นมนุษย์ อันนำไปสู่สาเหตุของการเกิดความรุนแรงทางสังคมในหลากหลายรูปแบบที่มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน

ความรุนแรงเชิงโครงสร้างที่ส่งผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมบุคคล

ความรุนแรงทางสังคมที่เป็นภาพสะท้อนของสภาพบริบทยุคปัจจุบันได้มากที่สุด คือ ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง หรือ Structural Violence / Systematic Violence เป็นการที่บุคคลต้องเผชิญกับสภาวะกดดันอันนำไปสู่การจำยอมบางประการผ่านกระบวนการทั้งที่เป็นความรุนแรงทางตรงและทางอ้อมโดยได้รับการเสริมแรงอย่างต่อเนื่อง จนเมื่อถึงจุดหนึ่งที่บุคคลไม่สามารถอดทนได้อีกต่อไป การปลดปล่อยอารมณ์ที่ถูกกดดันมาอย่างขีดสุดได้รับการปลดปล่อยให้เป็นอิสระผ่านการแสดงออกทางพฤติกรรม และบ่อยครั้งมักจะเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวที่นำไปสู่การส่งต่อในวัฏจักรความรุนแรงที่อาจกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการเลียนแบบได้

ความรุนแรงเชิงโครงสร้างในบางบริบท อาจมีสาเหตุมาจากกฎหมายที่เอื้อให้เกิดการเกิดความรุนแรงทางสังคมได้ง่าย เช่น กฎหมายการครอบครองอาวุธปืนของประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีการบัญญัติให้เข้าถึงและครอบครองอาวุธปืนค่อนข้างอิสระและหาได้ง่ายโดยทั่วไป ส่งผลให้เกิดปัญหาการใช้ความรุนแรงทางสังคมโดยอาวุธปืน รวมถึงอาชญากรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง อาทิ การปล้นทรัพย์ เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่า ระบบหรือโครงสร้างที่หละหลวมอาจเอื้อประโยชน์ให้บุคคลบางกลุ่มก่อเหตุความรุนแรงทางสังคมได้ง่ายกว่าในบริบทสังคมอื่น

สถิติเหตุการณ์ยิงในประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างวันที่ 3 - 5 มิถุนายน 2565 พบว่า มีเหตุการณ์ยิงอย่างน้อย 15 ครั้งทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา มีผู้เสียชีวิต

อย่างน้อย 19 ราย และบาดเจ็บถึง 74 ราย ในระยะเวลาเพียง 3 วัน หากนับสถิติจากยอดผู้เสียชีวิตจากอาวุธปืนในประเทศสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 – 2565 พบว่า มีผู้เสียชีวิตสะสมอย่างน้อย 94,833 ราย และบาดเจ็บสะสมอย่างน้อย 185,480 ราย (เทียนจรัส วงศ์พิเศษกุล, 2565 ออนไลน์) จากสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการเข้าถึงอาวุธปืนได้อย่างเสรีภาพและไม่ถูกจำกัดขอบเขตการครอบครองอาวุธปืน ทำให้ยอดสะสมของผู้เสียชีวิตและผู้ได้รับบาดเจ็บจากอาวุธปืนในประเทศสหรัฐอเมริกามียอดที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี และมีแนวโน้มว่าอาจจะสูงเพิ่มขึ้นอีกในอนาคตหากรัฐต่าง ๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ยอมเปลี่ยนข้อกฎหมาย ในการจำกัดขอบเขตการครอบครองอาวุธปืน เหตุการณ์ความรุนแรงทางสังคมอันเนื่องมาจากผลพวงสะท้อนของระบบและโครงสร้างที่ไม่รัดกุมจะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอีกทั้งสถานะสังคมแบบทุนนิยมอย่างยิ่งยวดจะกระตุ้นความบริโภคและความรู้สึกอยากครอบครองของประชาชนได้อย่างมหาศาล โจทย์สำคัญทางการบริหารรัฐกิจ คือ วิธีการบริหารด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองรูปแบบใดที่จะสร้างความสมดุล

ความรุนแรงในประเทศไทยเกี่ยวกับเหตุการณ์ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา โดยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 - พ.ศ. 2565 พบว่า มีเหตุการณ์ 5 ครั้ง ใน 5 พื้นที่ แต่มาจาก 2 อาชีพหลักที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและความมั่นคงของชาติ โดยเหตุการณ์ครั้งแรกที่สร้างความสะเทือนขวัญคนไทยมากที่สุดคือ เหตุการณ์ที่จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2563 โดยผู้ก่อเหตุใช้ปืนยิงผู้บังคับบัญชาและญาติถึงแก่ชีวิต หลังจากนั้นหลบหนีเข้ามาซ่อนตัวในห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่งใจกลางเมืองนครราชสีมา มีการจับบุคคลที่อยู่ในห้างเป็นตัวประกัน และถ่ายทอดสดตนเองขณะก่อเหตุลงบนแอปพลิเคชันออนไลน์ ในท้ายที่สุดถูก

เจ้าหน้าที่วิสามัญฆาตกรรมในเช้าวันถัดมา จากเหตุการณ์ดังกล่าวมีผู้เสียชีวิต 31 คน บาดเจ็บ 58 คน ซึ่งพบว่า ปัญหาการกราดยิงในครั้งนี้มาจากการตกลงในสัญญาทางธุรกิจเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ผ่านวาจาไม่สำเร็จ จนลุกลามไปสู่เหตุทะเลาะวิวาทและการก่อเหตุดังกล่าวในเวลาต่อมา (WASAWAT LUKHARANG, 2020, ออนไลน์)

ในปีต่อมา เหตุกราดยิงที่โรงพยาบาลสนามในจังหวัดปทุมธานี เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2564 ผู้ก่อเหตุใช้อาวุธปืนยิงภายในโรงพยาบาลสนามแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี ทำให้ผู้ป่วยที่ติดเชื้อโควิด-19 ที่เข้ารับการรักษาดูอยู่เสียชีวิต 1 ราย โดยก่อนหน้านี้ผู้ก่อเหตุได้ยิงพนักงานร้านสะดวกซื้อย่านลาดพร้าว เสียชีวิต 1 ราย โดยสาเหตุมาจากการไม่สามารถควบคุมตนเองได้ และมีการพกอาวุธปืน เมื่อได้รับความไม่พึงพอใจจึงทำการปลดปล่อยความกดดันภายในจิตใจผ่านการยิงโดยใช้อาวุธปืน (กรุงเทพธุรกิจ, 2565, ออนไลน์)

เหตุการณ์ที่จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2565 เป็นกลุ่มวัยรุ่นที่ก่อเหตุบริเวณลานตลาดอุบลสแควร์ ข้างห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิต 2 ราย บาดเจ็บอีก 6 ราย และยังพบรถกระบะ รถยนต์ รถจักรยานยนต์ได้รับความเสียหาย 5 คัน โดยเหตุการณ์ในครั้งนี้เกิดจากความคึกคะนอง รวมถึงเหตุทะเลาะวิวาทของกลุ่มวัยรุ่นและปัญหาการครอบครองอาวุธปืนอย่างผิดกฎหมาย อันนำไปสู่ปัญหาความรุนแรง (กรุงเทพธุรกิจ, 2565, ออนไลน์)

เหตุการณ์ที่รถจักรยานยนต์เร็วกรุงเทพ-สุโขทัย เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2565 แต่ไม่มีรายงานผู้ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต โดยผู้ก่อเหตุมุ่งทำร้ายพนักงานขับรถโดยตรง เบื้องต้นจึงได้หยุดเดินขบวนรถดังกล่าวทุกขบวน (กรุงเทพธุรกิจ, 2565, ออนไลน์)

และเหตุการณ์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดและเกิดขึ้นล่าสุด คือ เหตุการณ์ที่จังหวัดหนองบัวลำภู โดยผู้ก่อเหตุเข้าไปกราบยิงในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิต 37 ราย และบาดเจ็บอย่างน้อย 10 ราย โดยเหตุการณ์ในครั้งนี้ถือได้ว่าสะท้อนขวัญต่อผู้คนทั่วโลก เนื่องจากผู้ก่อเหตุกระทำต่อเด็กซึ่งเป็นอนาคตของชาติ ภายหลังได้รับการยืนยันว่าไม่พบสารเสพติดในร่างกายผู้ก่อเหตุ คาดว่าสาเหตุของการก่อเหตุมาจากภาวะความเครียดสะสมที่ตนเองตกงาน และทะเลาะกับภรรยา (บีบีซีไทย, 2565. ออนไลน์.)

จากเหตุการณ์กราดยิงทั้ง 5 เหตุการณ์ในช่วงระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมาของประเทศไทย สะท้อนถึงระบบโครงสร้างที่ไม่มีการเตรียมแผนรับมือในสภาวะวิกฤติที่รัดกุมหรือเหมาะสมเพียงพอ อีกทั้งในด้านกฎหมาย ไม่มีการควบคุมการครอบครองอาวุธปืนทั้งที่ถูกต้องตามกฎหมายและผิดกฎหมายอย่างเคร่งครัด ส่งผลให้เกิดเหตุการณ์ที่บ่อยครั้งมากขึ้น และมาจากอาชีพที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศ จึงอาจกล่าวได้อีกว่า ภายในระบบเชิงโครงสร้างดังกล่าวต้องได้รับการปฏิบัติโครงสร้างภายในใหม่ เพื่อแสดงออกถึงความโปร่งใสขององค์กร ในการแสดงความรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในความเป็นจริงแล้ว องค์กรสามารถแสดงความรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ แต่ในกรณีของประเทศไทยกลับถูกองค์กรต้นสังกัดเพิกเฉยต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

หากจะมองในมุมทางสังคมสงเคราะห์ การกระทำของผู้ก่อเหตุมักได้รับแรงกดดันภายในอย่างยิ่งยวดโดยผู้มีอำนาจสูงกว่า ทั้งการกลั่นแกล้งทางวาจา จิตใจ และกายภาพ การใช้อำนาจที่มองไม่เห็นในการบีบคั้นสถานะของมนุษย์ให้เกิดเป็นความรู้สึกไม่ปลอดภัย สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นตัวกระตุ้นสำคัญทำให้ผู้ก่อเหตุต้องหาทางระบายออกของความตึง

เครียดและอารมณ์ที่ไม่มีเสถียรภาพในการควบคุม ดังนั้น นอกเหนือจากการส่งเสริมให้บริบทแวดล้อมของกลุ่มผู้เปราะบางทางสังคมให้มีความปลอดภัย มนุษย์คนหนึ่งในฐานะผู้ที่มิสทิธีใช้ชีวิตก็ควรได้รับการส่งเสริมให้เกิดการปรับความคิดและกระตุ้นสร้างการปรับมุมมองจากภายในให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เนื่องเพราะการขาดสติอันเนื่องมาจากสภาวะบีบคั้นทางอารมณ์ที่อยู่นอกเหนือการควบคุม หากถูกปลดปล่อยออกมาแล้วมันจะมีความรุนแรงทางตรงแฝงอยู่เสมอ การเสริมสร้างการปรับมุมมองจะช่วยให้บุคคลลดอาการตึงเครียดลง สร้างพลังอันมหาศาลในการพยายามควบคุมอารมณ์ของตนเองไม่ให้ระเบิดออกมา อีกทั้งสังคมสงเคราะห์มีความเชื่อว่า มนุษย์สามารถปรับตัวและพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ตลอดเวลา เพียงต้องเปิดพื้นที่และมอบโอกาสในการให้บุคคลได้ทดลองการพัฒนาตนเอง ไม่ว่าจะถูกหรือผิด นักสังคมสงเคราะห์และบุคคลแวดล้อมควรสร้างแรงเสริมเชิงบวกในการเป็นกำลังใจเพื่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่ตนเองในรูปแบบหนึ่งที่ดีกว่า

ภาพสะท้อนความไม่เป็นธรรมของระบบเชิงโครงสร้างที่มีปัญหา

จากการถูกบีบคั้นทางอารมณ์ด้วยวิธีการที่หลากหลายของผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า อันนำไปสู่การระเบิดของอารมณ์นั้น เป็นภาพสะท้อนที่สำคัญของปัญหาเชิงโครงสร้างที่สะสมความรุนแรงภายในระบบใหญ่ที่ดี มักจะมีระบบย่อยที่ดีกว่า การส่งเสริมระบบย่อยที่ดีกว่ามักจะทำให้กระบวนการทั้งระบบมีความเป็นระเบียบและมีการควบคุมทางสังคมแบบอัตโนมัติ ไม่จำเป็นต้องพึ่งพากลไกอื่นใด หรือแนวทางเลือกอื่นมาปรับปรุงระบบ เช่นเดียวกันกับสถานการณ์ความรุนแรงทางสังคมในปัจจุบัน หากโครงสร้างให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญ ปัญหาอื่นจะเกิดขึ้นน้อยลง จนอาจ

ถึงขั้นการเป็นสังคมไร้ความรุนแรง เนื่องเพราะมนุษย์ในสังคมนั้นไม่เห็นความสำคัญของการสร้างความรุนแรงทางสังคมให้เกิดขึ้น เป็นเพราะบุคคลรู้สึกวาระบบหรือโครงสร้างเป็นธรรมต่อตนเอง อีกทั้งบุคคลรู้สึกปลอดภัยต่อโครงสร้าง การต่อต้านหรือเหตุการณ์ความรุนแรงจะไม่เกิดขึ้นหากมนุษย์รู้สึกปลอดภัยในสภาพแวดล้อมที่ตนเองอยู่ การกระทำใด ๆ ที่เป็นการตั้งคำถาม หรือต่อต้านระบบและโครงสร้างเป็นเรื่องปกติจากสัญชาตญาณของมนุษย์ในการเอาตัวรอด และเพิ่มความรู้สึกปลอดภัยให้กับตนเอง

หากระบบสามารถส่งคายนาดนเองได้จะเป็นเรื่องดี การส่งคายนาหรือชำระล้างทุกอย่างและดำเนินการเริ่มต้นใหม่จากรากฐานเดิม จะช่วยเพิ่มความแข็งแกร่งให้กับโครงสร้าง การซ่อมเสริมส่วนที่ต้องได้รับการซ่อมแซมจะช่วยให้ระบบยังมีพลังในการดำเนินการมากขึ้น อาจเสียเวลาเพียงน้อยนิดเพื่อแลกกับการพัฒนาในระยะยาวที่ยั่งยืน แต่ในปัจจุบัน ระบบหรือผู้บริหารไม่ได้รับความสำคัญเท่าที่ควร หากส่วนต่าง ๆ ของโครงสร้างภายในระบบเกิดการสึกกร่อนจากความรุนแรงภายใน ในไม่นานระบบนั้นอาจถูกทำลายจากภายในสู่ภายนอกได้ การเริ่มต้นชำระล้างระบบโดยผู้มีอำนาจก่อนจึงเป็นเรื่องที่ควรให้ความสำคัญ หากระบบโครงสร้างสามารถถูกเริ่มต้นใหม่ได้ การมองเห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์จึงเป็นลำดับรองที่ระบบควรพึงกระทำ เพื่อลดความรุนแรงทุกประเภทที่จะส่งผลกระทบต่อสังคมในระยะยาวได้ต่อไป เพราะหากเมื่อใดที่สังคมเกิดแรงกระเพื่อมดีกลับต่อระบบ เมื่อนั้นย่อมอยากต่อการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไข ซึ่งอาจทำให้สังคมและระบบหยุดชะงัก ขาดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้เกิดการล่าทางวัฒนธรรมได้

แนวคิดและทฤษฎีทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมสงเคราะห์

พฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral Science) เป็นศาสตร์ที่ศึกษาเรื่องพฤติกรรมของมนุษย์ โดยประกอบสร้างจากสังคมวิทยา (Sociology) จิตวิทยา (Psychology) และ มานุษยวิทยา (Anthology) ที่พยายามจะทำความเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ผ่านการทดลองทางวิทยาศาสตร์ เพื่อสนับสนุนและพยากรณ์ พฤติกรรมมนุษย์ จากแรงกระตุ้นทางกายภาพหรือองค์ประกอบต่าง ๆ ทางชีววิทยา เพื่อนำผลการทดลองนั้นมาคิดวิธีหรือหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมของมนุษย์ รวมไปถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมอีกด้วย อีกทั้งผลการทดลองจะทำให้ผู้วิจัยสามารถทราบได้ถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุของการแสดงออกทางพฤติกรรม อันนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาจากการพยายามปรับสภาพแวดล้อมทางสังคมเพื่อลดการเกิดปัจจัยเสี่ยงของมนุษย์ต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมเชิงลบได้

สังคมสงเคราะห์ก็นับได้ว่าเป็นวิชาชีพที่ประกอบไปด้วยทั้งศาสตร์และศิลป์ ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานที่จำเป็นต้องปฏิบัติตาม และศิลป์ในการปฏิบัติงานที่มีความเป็นพลวัตและลื่นไหลไปตามสายธารทางสังคมได้ การนำเอาองค์ความรู้ทางสังคมสงเคราะห์มาอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์เพื่อเป็นการพยายามทำความเข้าใจมนุษย์จากการสำรวจ ลงพื้นที่ สื่อสารกับผู้ให้บริการ วางแผนการให้ความช่วยเหลือ และติดตามประเมินผล อันเป็นกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ซึ่งปรัชญาของสังคมสงเคราะห์ที่เชื่อว่า มนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลงตนเองได้ ตลอดเวลานั้น ก็ช่วยย้ำเตือนได้ว่า การให้ความช่วยเหลือผ่านองค์ความรู้ทางสังคมสงเคราะห์จะสามารถช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ได้ โดย

มีนักสังคมสงเคราะห์เป็นตัวกลางสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้น

แนวคิดและทฤษฎีมีความสำคัญในการทำการศึกษหรือทดลองทางสังคม การนำทฤษฎีมาปรับใช้ในการทดลองหรือการศึกษาวิจัยบางอย่างจะเป็นการถือไฟฉายไว้คอยนำทางในอุโมงค์อันมืดมิด หากนักวิจัยหรือนักวิชาชีพปราศจากซึ่งแนวคิดและทฤษฎีก็จะไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานได้ ในการทำความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์ในบทความนี้ก็เช่นกัน ข้าพเจ้าจะขอยกตัวอย่างแนวคิดและทฤษฎีทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมสงเคราะห์มาใช้อธิบายเพื่อเชื่อมโยงกับเหตุผลของผู้กระทำ ความรุนแรงทางสังคมในปัจจุบัน ดังนี้

1. แนวคิดความมั่นคงทางภววิทยา (Ontological Security Theory) ของ Giddens

Anthony Giddens ได้นำแนวคิดความมั่นคงทางภววิทยาของ Laing มาปรับประยุกต์ในเชิงทางสังคมวิทยา โดยความมั่นคงทางภววิทยาหมายถึง ความรู้สึกปลอดภัยของมนุษย์ที่มีต่อบุคคลและสังคม โดยความไว้วางใจนั้นจะรักษาความเป็นอยู่ที่ดีทางจิตวิทยา และหลีกเลี่ยงความวิตกกังวลที่มีอยู่ โดยมีปัจจัยพื้นฐานที่ยึดตามอัตลักษณ์เฉพาะบุคคล (Self-Identity) คือ ศรัทธา (Faith) ชุดเรื่องเล่าทางสังคม (Social Narratives) และกิจวัตรประจำวัน (Routines) (กิตติพัฒน์ นนทปัทมดลย์, 2565. หน้า 186 - 188) ซึ่งความมั่นคงทางภววิทยาจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์ได้ผลิตสร้างอัตลักษณ์ตามแบบแผนเดิมที่มีอยู่ จึงเป็นเหตุผลว่าบุคคลบางกลุ่มไม่มีเสถียรภาพทางภววิทยา

ความมั่นคงทางภววิทยาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงตนของมนุษย์ เนื่องเพราะการสั่นไหวไปตามสายธารของเวลาในการดำเนินกิจวัตรประจำวันจะเป็นตัวบ่งชี้ว่ามนุษย์มีความปลอดภัยทางภววิทยาต่อตนเอง บุคคลอื่นและสังคม แต่

สำหรับบางบุคคลที่มีความมั่นคงทางภววิทยาต่ำหรือไม่มีเสถียรภาพ บุคคลนั้นอาจตั้งคำถามต่อการดำรงตนหรือเดินทางบนกระแสนของการดำเนินกิจวัตรประจำวัน สะสมความรู้สึกไม่ปลอดภัยต่อตนเองและสังคม อันนำไปสู่ปัญหาความรุนแรงทางสังคมในเวลาต่อมา เนื่องเพราะความรู้สึกอึดอัดต่อสังคม หรือการพยายามต่อต้านระบบที่ตนเองดำรงอยู่ จึงเป็นสาเหตุสำคัญว่าเพราะเหตุใดเราจึงต้องส่งเสริมให้มนุษย์เกิดความรู้สึกมั่นคงทางภววิทยาอย่างเร่งด่วน

2. ทฤษฎีความเป็นธรรมทางสังคม (Social Justice Theory) ของ John Rawls

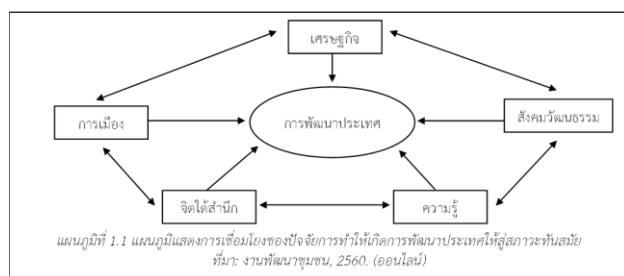
John Rawls เป็นนักปรัชญาการเมืองชาวอเมริกันที่ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ความยุติธรรมคือความเที่ยงธรรม” อย่างเด่นชัดมากที่สุด โดยเกิดมาจากสภาพสังคมในขณะนั้นได้มีค่านิยมที่ว่า สังคมที่ดีคือการให้ประโยชน์กับคนหมู่มากในสังคม ซึ่ง Rawls ได้มองว่า ค่านิยมนี้เป็นการเบียดขับกลุ่มเปราะบางทางสังคมที่ไม่ได้รับสิทธิอย่างเท่าเทียม ถูกกลืนรอนสิทธิและไม่สมควรได้รับประโยชน์จากสังคมเนื่องจากมิได้เป็นคนในหมู่มากตามแนวคิดอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism) ซึ่ง Rawls พยายามแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงกันระหว่างเสรีภาพ (Liberty) และ ความเสมอภาค (Equality) ผ่านชุดความคิดของความยุติธรรมเสมือนการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม (Justice as Fairness) อันนำไปสู่การพยายามแก้ไขปัญหาคความยุติธรรมทางสังคมโดยการกระจายความยุติธรรม (Distributive Justice) ต่อบุคคลอย่างเท่าเทียมทางสังคม (กิตติพัฒน์ นนทปัทมดลย์, 2565. หน้า 203 - 209)

อาจกล่าวได้ว่า ส่วนที่ยากที่สุดในการจัดความยุติธรรมคือวิธีการกระจายความยุติธรรมหรือหน่วยวัดความเป็นธรรมทางสังคมนี้ ส่งผลให้ผู้มีอำนาจบางกลุ่มใช้ช่องว่างตรงนี้เป็นตัวการสำคัญในการเอาเปรียบผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่า อันนำไปสู่การ

ลิดรอนสิทธิ สวัสดิภาพ และการเบียดขับทางสังคม ในที่สุด แต่ถึงอย่างนั้น ผู้มีอำนาจน้อยกว่าก็มิได้ เสียเปรียบเสมอไป การรับรู้ตัวตนถูกคุกคามสิทธิ และสวัสดิภาพที่ตนเองมีอยู่อย่างน้อยนิดให้หมดไป โดยบุคคลที่ไม่หวังดีนั้น เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการ พยายามค้นหาวิธีการทำให้ได้มาซึ่งสิทธิและสวัสดิ ภาพเดิมของตน ซึ่งบ่อยครั้งอาจแสดงออกมาใน รูปแบบของพฤติกรรมความรุนแรงเพื่อแย่งชิงความ ยุติธรรมกลับคืนมา หรืออาจต่อสู้กลับด้วยวิธีอื่นที่หา ได้ใช้จนกว่าในการช่วงชิงสิทธิกลับคืน แต่หากผู้มี อำนาจสามารถตระหนักรู้และกระจายความเป็น ธรรมคืนสู่ผู้มีอำนาจน้อยได้อาจพยากรณ์ได้ว่าสังคม นั้นอาจมีผลประโยชน์ร่วมกันอย่างเท่าเทียม และไม่ จำเป็นต้องมีผู้ใดที่ต้องช่วงชิงอำนาจซึ่งกันและกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งเกียรติยศ

3. แนวคิดตามทฤษฎีภาวะทันสมัย (Conceptualized Frame on Modernization Theory)

ทฤษฎีภาวะทันสมัยถูกวิวัฒนาการมาจาก ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิก (Neo-Classic Economics Theory) และทฤษฎีสังคมศาสตร์ ที่ให้ ความสำคัญกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Growth-Only Development Approach) โดย อาศัยระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมในการขับเคลื่อน หลัก (วชิรวัชร งามละม่อม, 2558. ออนไลน์) โดย จุดยืนของแนวคิดนี้เชื่อว่าความสัมพันธ์ทางสังคมไม่ สามารถแยกจากกันได้ ล้วนเชื่อมโยงกันตลอดเวลา ดังแผนภูมิที่ 1.1

หากจะกล่าวถึงองค์ประกอบที่มีส่วนสำคัญ ในการกระตุ้นให้แนวโน้มของสถานการณ์ความรุนแรง ทางสังคมมากยิ่งขึ้น คือ การพัฒนาประเทศให้ ทันสมัยทางด้านเศรษฐกิจ ยิ่งประเทศใดที่อยู่ในยุค การเปลี่ยนผ่านจากสังคมเกษตรกรรม มาเป็นสังคมอุตสาหกรรม อาจจะเป็นการเพิ่ม ช่องว่างของสถานะทางเศรษฐกิจให้กับบุคคลใน สังคมนั้นได้ เนื่องจากการเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ สอดคล้องกับการเติบโตของบุคคล การขยายตัวของ ตลาดการค้าจะยิ่งสร้างความเหลื่อมล้ำทางสังคมเพิ่ม มากขึ้น กล่าวคือ หากเศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น แต่ผู้คนกลับยากจนลง เป็นผลพวงมาจากการ พยายามให้ประเทศก้าวเข้าสู่สภาวะทันสมัยในด้าน เศรษฐกิจ แต่กลับละทิ้งการเข้าสู่สภาวะทันสมัยด้าน ทรัพยากรมนุษย์ด้วย (งานพัฒนาชุมชน, 2560. ออนไลน์) ดังนั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ เติบโตไปพร้อมกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ จึงเป็นโจทย์สำคัญของรัฐต่าง ๆ ที่จะลดความเหลื่อม ล้ำและกระตุ้นสร้างความเท่าเทียมทางเศรษฐกิจมาก ยิ่งขึ้นเพราะหากความเหลื่อมล้ำสร้างช่องว่าง ระหว่างบุคคลมากยิ่งขึ้น หรือ รวยกระจุก จน กระจาย จะเป็นตัวเร่งสำคัญที่ทำให้เกิดความไม่ พอใจต่อระบบโครงสร้าง และอาจนำมาซึ่งปัญหา ความรุนแรงทางสังคมที่ทวีความร้ายแรงมากยิ่งขึ้น จนนำไปสู่การล่มสลายทางเศรษฐกิจและสังคมใน ที่สุด

จากแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นจะ ทำให้เห็นได้ว่า พฤติกรรมของมนุษย์ล้วนถูกกระตุ้น ด้วยปัจจัยสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น ทั้งปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และการเมือง ล้วนเป็นส่วนสำคัญที่ ช่วยลดช่องว่างหรือเพิ่มช่องว่างความเหลื่อมล้ำทาง สังคมไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง หากรัฐบาลไม่เร่งลดช่องว่าง นั้น จะนำไปสู่ความรู้สึกไม่ไว้วางใจต่อระบบและ โครงสร้างที่ช่วยพยุงให้บุคคลสามารถดำเนินกิจวัตร ประจำวันได้ การกระจายความเท่าเทียม ทั้งในด้าน

เศรษฐกิจ และการเมืองจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตหรือทำลายสภาพสังคมได้ในเวลาเดียวกัน การมุ่งสร้างความไว้วางใจของบุคคลที่มีต่อระบบโครงสร้างจึงเป็นโจทย์ที่ยากต่อการกระทำ แต่หากรัฐใดสามารถทำได้ อาจจะเป็นกุญแจสำคัญในการลดแนวโน้มของสถานการณ์ความรุนแรงทางสังคมที่เกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืน

การทำความเข้าใจพฤติกรรมที่บุคคลผ่านกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์

ทุกการกระทำโดยมนุษย์มักมีที่มาและสาเหตุอย่างมีเหตุผล ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง บางครั้งอาจมีเหตุผลมากหรือน้อยตามบริบทและความรู้สึกของมนุษย์เป็นสัจสำคัญ จึงทำให้พฤติกรรมมนุษย์ล้วนมีความพิสดารและมีความปฏิทรรศน์ทางธรรมชาติสูง ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นบางประการอาจนำไปสู่หนทางรอดของมนุษยชาติได้ แต่ต้องมีข้อแลกเปลี่ยนที่สำคัญที่ทำให้มนุษย์ไม่สามารถตัดสินใจเพียงผู้เดียวได้ มุมมองทางสังคมสงเคราะห์จึงเข้ามามีส่วนสำคัญในการพยายามทำความเข้าใจความขัดแย้งของมนุษย์ที่ไม่สามารถถูกอธิบายด้วยตัวอักษร คำพูด หรือภาพวาดได้ แต่เป็นการทำความเข้าใจระบบคิด คุณค่า ความเชื่อ โดยสามารถทำไปพร้อมกับการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้

แนวคิดทฤษฎีที่มีความสำคัญในการพยายามอธิบายพฤติกรรมบุคคลที่แสดงออกมา นั่นคือ แนวคิดสังคมสงเคราะห์เชิงวิพากษ์ ที่พัฒนามาจากลัทธิมาร์กซ์ (Marxism) ทฤษฎีวิพากษ์ของสำนักแฟรงก์เฟิร์ต (the Frankfurt School of Critical Theory) และแนวคิดทางสังคมสงเคราะห์แบบถอนรากถอนโคน (Radical Social Work) ซึ่งทั้งสามแนวคิดนี้ให้ความสำคัญกับประเด็นความเหลื่อมล้ำทางสังคม ส่งผลให้แนวคิดนี้วิวัฒนาการจากการต่อต้านความเหลื่อมล้ำทุกรูปแบบซึ่ง Campbel & Biekie ได้มองว่า การวิพากษ์สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ เนื่องจาก “เรื่องบุคคลเป็นเรื่อง

การเมือง” (the personal is political) ซึ่งความไม่เป็นธรรมส่งผลกระทบต่อปัจเจกบุคคล ชุมชน และสังคม รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งหนึ่งในประเด็นหลักของศูนย์ความสนใจของแนวคิดนี้ คือ ประเด็นปัญหาอาชญากรรมและความวุ่นวายทางสังคม (Social Unrest) โดยให้ความสำคัญกับปัญหาเชิงโครงสร้างมากกว่าปัญหาพฤติกรรมบุคคล หรืออาจสรุปได้ว่า แนวคิดสังคมสงเคราะห์เชิงวิพากษ์พยายามเชื่อมโยงอัตวิสัย และการรวมศูนย์ไปที่สภาพแวดล้อมทางสังคมและบริบทบุคคลทางการเมือง (กิตติพัฒน์ นนทปัทมเดช, 2565. หน้า 221 - 231)

โดยในหัวข้อนี้ ข้าพเจ้าจะขอยกตัวอย่างกระบวนการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ผ่านมุมมองจากแนวคิดสังคมสงเคราะห์เชิงวิพากษ์ ที่มุ่งสร้างการปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วมโดยยึดวิธีการสร้างการสะท้อนเชิงวิพากษ์ (Critical Reflexivity) เป็นสำคัญ ซึ่งมีสี่กระบวนการที่เชื่อมโยงถึงกันทั้งสี่กระบวนการ (กิตติพัฒน์ นนทปัทมเดช, 2565. หน้า 232) ดังนี้

1. กระบวนการสร้างความผูกพัน (Engagement) เป็นกระบวนการเริ่มแรกที่มุ่งสร้างความประทับใจแรก (First Impression) ผ่านวิธีการสื่อสารระหว่างบุคคล เน้นกระบวนการทำความเข้าใจของความรู้สึกผู้ใช้บริการเป็นลำดับแรก เช่น การฟังอย่างตั้งใจ การยอมรับการต่อต้าน การเคารพในความแตกต่างหลากหลาย การสำรวจ การสังเกต การสนทนาอย่างปราศจากอคติส่วนบุคคล เป็นต้น ทั้งนี้ กระบวนการแรกมักมีความสำคัญเสมอ เนื่องจากหากนักสังคมสงเคราะห์แนววิพากษ์ไม่สามารถสร้างความประทับใจแรกกับผู้ใช้บริการได้ อาจส่งผลให้กระบวนการถัดไป หรือการให้ความช่วยเหลือผู้ใช้บริการในครั้งนี้อาจประสบความสำเร็จได้

2. กระบวนการเรียนรู้และการสอน

(Teaching & Learning) เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างนักสังคมสงเคราะห์ แนววิพากษ์และผู้ใช้บริการในการเรียนรู้ร่วมกัน การแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบการเปิดพื้นที่ในการวิเคราะห์และวินิจฉัย รวมถึงการประเมินประเด็นสำคัญ กระบวนการดังกล่าวจะช่วยให้ผู้ใช้บริการรู้สึกมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และวางแผนในการให้ความช่วยเหลือ อีกทั้งตรงกับค่านิยมทางสังคมสงเคราะห์ที่มุ่งเน้นความต้องการของผู้ใช้บริการเป็นสำคัญ นักสังคมสงเคราะห์มีหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานทรัพยากรหรือทุนทางสังคมในการให้ความช่วยเหลือผู้ใช้บริการ

3. กระบวนการปฏิบัติการและการดำเนินงานร่วมกัน (Action & Accompaniment) เป็นกระบวนการที่สืบเนื่องมาจากกระบวนการเรียนรู้และการสอน ประกอบไปด้วยการทำทนายการกดขี่แบบเอารัดเอาเปรียบ (Challenging Oppression) และการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสนับสนุนทางสังคม รวมไปถึงการวางแผนประสานทรัพยากร การจูงใจผู้มีส่วนได้เสีย การพิทักษ์สิทธิประโยชน์ การวิเคราะห์นโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการกับความโกรธแค้นและการเปลี่ยนผ่านความขัดแย้ง ซึ่งจะช่วยให้ผู้ใช้บริการสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการหรือมุมมองเชิงโครงสร้างได้ในกระบวนการนี้ อันเป็นส่วนสำคัญของการให้ความช่วยเหลือและพัฒนาตนเองของผู้ใช้บริการได้ อีกทั้งหากผู้ใช้บริการสามารถปรับเปลี่ยนความโกรธแค้นที่มีต่อโครงสร้างเป็นการพัฒนาตนเองหรือยกระดับตนเองให้อยู่เหนืออารมณ์ ความโกรธแค้นได้ จะช่วยลดสถานการณ์ความรุนแรงทางสังคม และอาจเป็นแบบอย่างให้กับกลุ่มผู้โกรธแค้นต่อโครงสร้างให้มีอัตวิสัยที่เปลี่ยนไปได้

4. กระบวนการประเมินผล (Evaluation) การสะท้อนเชิงวิพากษ์ (Critical Reflection) และ การเฉลิมฉลอง (Celebration)

เป็นกระบวนการท้ายสุดที่จะใช้ในการประเมินการให้ความช่วยเหลือผู้ใช้บริการ โดยใช้เครื่องมือประเมินแบบมีส่วนร่วม เช่น เครื่องมือประเมินแบบมีส่วนร่วมผ่านฐานแนวคิดเชิงวิพากษ์ จะช่วยให้ผู้ใช้บริการได้สำรวจตนเองผ่านมุมมองคำถามแบบเปิด ซึ่งนักสังคมสงเคราะห์แนววิพากษ์จะนำเอาข้อเสนอเหล่านั้นไปปรับปรุงในการบริการครั้งต่อไป และผู้ใช้บริการจะสามารถสำรวจตนเองได้ผ่านแนวคำถามที่เปิดโอกาสและให้อิสระอย่างยิ่งในการออกความคิดเห็นและประเมินแบบมีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังมีการชื่นชมกับผู้ที่มีส่วนได้เสียจากการมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือผู้ใช้บริการ ผู้ประสานทรัพยากรหรือผู้เป็นเจ้าของทุนทางสังคมที่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือผู้ใช้บริการนี้ ทั้งนี้ การเฉลิมฉลองโดยการชื่นชมดังกล่าวจะเป็นการเชื่อมโยงและผสานเครือข่ายในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ใช้บริการโดยนักสังคมสงเคราะห์แนววิพากษ์ต่อไปได้ในอนาคต

จากมุมมองทางสังคมสงเคราะห์แนววิพากษ์ดังกล่าวข้างต้น อาจทำให้เข้าใจได้ว่า มนุษย์ทุกคนมีเหตุผลในการแสดงออกพฤติกรรมของตนเอง และสาเหตุของการแสดงพฤติกรรมอาจถูกกระตุ้นด้วยสภาวะแวดล้อมและบริบททางการเมือง การนำกระบวนการปฏิบัติทางสังคมสงเคราะห์ผ่านมุมมองจากแนวคิดสังคมสงเคราะห์เชิงวิพากษ์เป็นการพยายามสร้างการมีส่วนร่วมในการให้บริการระหว่างนักสังคมสงเคราะห์แนววิพากษ์ผู้ใช้บริการ โดยการให้ความช่วยเหลืออาจเปลี่ยนอัตวิสัยของผู้ใช้บริการและอาจส่งผลต่อแนวโน้มที่ลดลงของสถานการณ์ความรุนแรงทางสังคมที่มีนัยสำคัญได้ อีกทั้งกระบวนการมีส่วนร่วมมักจะเป็นสิ่งที่องค์กรหรือแม้แต่วาระโครงสร้างเองควรให้ความสำคัญในการนำไปประยุกต์เพื่อสร้างพื้นที่ และมอบโอกาสในการเปลี่ยนแปลงตนเอง อีกทั้งเป็นการสร้างแนวทางเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืนต่อไป

แนวทางการซ่อมสร้างสังคมไทยให้ปลอดภัยไว้**ความรุนแรง**

แนวทางการซ่อมสร้างสังคมให้ปลอดภัยไว้
ความรุนแรงตามทัศนะของข้าพเจ้า โดยหลักกรรมมี
ทั้งสิ้น 5 แนวทาง ดังนี้

1) การเปลี่ยนแปลงตนเองจากภายใน

การเปลี่ยนแปลงตนเองจากภายใน
อาจหมายรวมได้ถึงการสังคายนาระบบหรือ
โครงสร้างดั้งที่ได้กล่าวไปข้างต้น ซึ่งขั้นตอนแรกสุด
ในการสร้างการเปลี่ยนแปลงคือความเชื่อภายใน
ตนเองก่อนว่าสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงหรือ
พัฒนาให้ดีขึ้นได้ อีกทั้งขั้นตอนดังกล่าวก็เป็น
ขั้นตอนที่มีความยากที่สุดเช่นเดียวกัน เนื่องจาก
ปัจจุบันบุคคลและองค์กรมีความไม่เชื่อมั่นใน
ตนเองสูง การเสริมสร้างคุณค่าในตนเอง (Self-
Esteem) จึงเป็นอีกเรื่องที่สำคัญในการกระตุ้น
ตนเองและองค์กรให้เกิดการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น
ได้ อีกทั้งการสร้างสภาพแวดล้อมในเชิงบวกให้เกิด
การมองตนเองในเชิงบวก

**2) การกระจายอำนาจอย่างเป็นธรรมและ
เท่าเทียม**

หลักการของการกระจายอำนาจ มีได้
หมายถึงความหมายทางรัฐศาสตร์ในการกระจาย
อำนาจคืนสู่ท้องถิ่นเพื่อการปกครองตนเอง แต่
หมายถึงการกระจายอำนาจในความรู้สึกเป็นเจ้าของ
พลังภายในของตนเอง การเสริมแรงขับเคลื่อนในการ
เชื่อมั่นและทำให้เกิดการวางแผนเพื่อการ
เปลี่ยนแปลงตนเองอย่างสุดซึ้ง เพื่อให้พันธะเชิง
อำนาจถูกลดลง เสริมสร้างความเท่าเทียมและเป็น
ธรรมต่อบุคคลให้มากขึ้น หากอำนาจรวมศูนย์อยู่ที่
ใดที่หนึ่ง มักจะทำให้สังคมหรือเขตการปกครองนั้น
เกิดพัฒนาการที่ล่าช้า แต่หากทุกคนในสังคมหรือ
ภายในระบบมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของอำนาจ
เท่าเทียมกัน รู้สึกปลอดภัยในการเป็นเจ้าของอำนาจ
จะช่วยลดการต่อต้านระบบโครงสร้างมากกว่าการที่

ลิดรอนสิทธิและรวบอำนาจมาไว้ที่ส่วนกลาง ดังนั้น
กระบวนการนี้จึงเป็นอีกส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ทำให้
เกิดกระบวนการต่อไป

**3) การเตรียมแผนและการชักจูงเพื่อ
รับมือกับสถานการณ์วิกฤติ**

มนุษย์ที่จะสามารถอยู่รอดได้ จำเป็น
จะต้องมีการตื่นตัว และมีแผนสำรองในการรับมือกับ
สถานการณ์ที่เกิดความผกผันทางสังคมอยู่
ตลอดเวลา การชักจูงเพื่อเตรียมรับมือกับ
สถานการณ์ที่ไม่อาจคาดคิดได้ เป็นกลไกการป้องกัน
ตัวอย่างหนึ่งที่ควรส่งเสริมให้มีการเรียนการสอน
หรือบรรจุอยู่ในหลักสูตรขั้นพื้นฐาน เพื่อช่วยให้มี
การชักจูงและสามารถรับมือกับเหตุการณ์วิกฤติได้
โดยปราศจากอันตราย ทั้งนี้ การชักจูงดังกล่าวเป็น
เหมือนการซ้อมหนีเหตุไฟไหม้ ถึงอาจจะไม่มีโอกาส
ได้เกิดขึ้นจริง แต่หากเด็กและเยาวชนมีความรู้ติดตัว
ไว้ก็เป็นเรื่องที่ดีในการสร้างภูมิคุ้มกันตั้งแต่เยาว์

4) การส่งเสริมทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญ

ภายหลังจากการเสริมพลังอำนาจในตน
และความรู้สึกได้รับอำนาจในตนอย่างเป็นธรรมและ
เท่าเทียมแล้ว จะถือเป็นความสำเร็จขั้นต้นในการ
ส่งเสริมทรัพยากรมนุษย์ การส่งเสริมดังกล่าว
สามารถจำแนกได้หลายประเภทแต่หนึ่งในใจความ
สำคัญคือการเสริมสร้างและเสริมแรงให้มนุษย์เกิด
ชุดความคิดเชิงบวกเดียวกันในการสร้างการ
เปลี่ยนแปลงต่อตนเอง เพื่อสังคม และเพื่อระบบได้
ซึ่งล้วนเกิดจากการให้ความสำคัญกับทรัพยากร
มนุษย์เป็นอันดับแรก

**5) การพัฒนาระบบ ต้องทำร่วมกันเป็น
ระบบ**

การพัฒนาหรือพยายามสร้างการ
เปลี่ยนแปลงในเชิงมหภาคเป็นสิ่งที่ต้องอาศัยการ
ร่วมแรงร่วมใจของทุกภาคส่วนในสังคม ต้องร่วมกัน
ขับเคลื่อนผ่านการสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไข
ปัญหา หรือในมุมมองทางสังคมสงเคราะห์

นั่นคือ การทำงานร่วมกันแบบทีมสหวิชาชีพ เป็นการขับเคลื่อนงานไปพร้อมกันตามหน้าที่ของตนเอง เน้นการวางแผนร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามทักษะวิชาชีพและความถนัดของตน หากการปฏิบัติงานไม่เป็นระบบก็จะเป็นการไม่สามารถสร้างการพัฒนาภายในระบบได้ ส่งผลให้การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงอาจไม่เกิดขึ้น

บทสรุป

สถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ล้วนไม่มีผู้ใดอยากให้เกิดขึ้น นอกจากความเสียหายทางกายภาพที่พึงได้รับแล้ว ยังต้องเผชิญกับผลกระทบทางจิตใจ ความสะเทือนขวัญที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบประสาทและสมอง ดังนั้น ความรุนแรงทางสังคมจึงเป็นปัญหาสำคัญที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือร่วมใจในการพยายามคิดค้นหรือออกแบบวิธีการแก้ไขปัญห เพราะหากปล่อยให้ความรุนแรงทวีความเข้มข้นและอาศัยการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยที่เป็นพลวัต พัฒนาความสลับซับซ้อนของรูปแบบหรือประเภท ความรุนแรงมากขึ้น การจะแก้ไขปัญหาในจุดนั้น อาจไม่สามารถกระทำการได้ในทันที โดยจุดเริ่มต้นแรกของการพยายามแก้ไขปัญหาความรุนแรง คือ การเข้าใจมนุษย์ก่อน มิใช่การเข้าข้างหรือพยายามลดความผิดให้กับผู้กระทำความผิด แต่เป็นการทำความเข้าใจความรู้สึกของเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเอง ถึงเหตุผล แรงจูงใจ และสาเหตุของการแสดงพฤติกรรม เพราะเมื่อเข้าใจความรู้สึกของเพื่อนมนุษย์แล้ว จะสามารถยับยั้งมิให้เกิดการแสดงพฤติกรรมความรุนแรงออกมาได้ ลำดับถัดมาจึงเป็นการพยายาม

สร้างการเปลี่ยนแปลงภายในระบบ หรือสังคายนาโครงสร้างภายในให้มีความโปร่งใส คำนึงความยุติธรรม ให้บุคคลรู้สึกว่าเป็นเจ้าของอำนาจในตน หากระบบยินยอมที่จะให้ความร่วมมือในการเปลี่ยนแปลง รวมไปถึงมนุษย์ด้วยกันเอง สิ่งที่บุคคลภายนอกจะทำได้คือการสร้างพื้นที่และมอบโอกาสให้กับบุคคลและระบบในการทดลองเปลี่ยนแปลงตามกระบวนการในแบบฉบับของตน ซึ่งแนวทางในเบื้องต้นก็เป็นการมองผ่านการสังเคราะห์กระบวนการทางสังคม สังเคราะห์ และทฤษฎีทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมสังเคราะห์เข้ามาช่วยเชื่อมโยงและทำให้กระจ่างชัดมากยิ่งขึ้น การที่จะมองในมุมดังกล่าวเป็นการพยายามทำความเข้าใจความรู้สึกของบุคคล ข้อจำกัดของทรัพยากร และการหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน หากมีหนึ่งบุคคลที่พยายามทำการเปลี่ยนแปลงตนเอง แต่ไม่ได้รับพื้นที่หรือโอกาสในการทดลองทำถูกผิด ก็จะกลับไปวนเวียนในวัฏจักรความรุนแรงที่ไม่รู้จบ ดังนั้น บุคคลภายนอกรวมทั้งโครงสร้างเองก็ควรที่จะมองมุมกลับและปรับมุมมองในการเข้าใจเพื่อนมนุษย์และข้อจำกัดในตนเองมากขึ้น เพราะเมื่อใดที่บุคคลในสังคมเกิดความรู้สึกปลอดภัยต่อระบบ และระบบเกิดความไว้วางใจที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แล้ว เมื่อนั้นจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและยกระดับสังคมให้มีความปลอดภัยและไร้ความรุนแรงทางสังคมในทุกรูปแบบได้ อันจะนำไปสู่การขับเคลื่อนสังคมที่ปลอดภัยต่อทุกสิ่งอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กิตติพัฒน์ นนทปัทมเดช. (2565). *ปรัชญาและแนวคิดสังคมสังเคราะห์*. พริกหวานกราฟฟิค จำกัด: กรุงเทพมหานคร. หน้า 180 - 274.
- กรุงเทพมหานคร. (2565). จาก “กราดยิงอุบล” สู่ย่านรอยเหตุกราดยิงในไทย และโทษ “ครอบครองปืนเถื่อน”. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2565. จาก <https://www.bangkokbiznews.com/social/1019179>

- งานพัฒนาชุมชน. (2560). แนวคิดตามทฤษฎีภาวะทันสมัย. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2565. จาก <https://kamponginfo.blogspot.com/2017/03/conceptualized-frame-on-modernization.html>
- บีบีซีไทย. (2565). กราดยิ่งหนองบัวลำภู. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2565. จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-63155949>
- บีบีซีไทย. (2565). กราดยิ่งโคราช. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2565. จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-51435700>
- วชิรวัชร งามละม่อม. (2558). ทฤษฎีภาวะทันสมัย (Modernization Theory). สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2565. จาก <http://learningofpublic.blogspot.com/2015/09/modernization-theory.html>
- วิชัย รูปขำดี. (2554). บทบาทของท้องถิ่นกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคม. (วารสารสถาบันพระปกเกล้า ปีที่ 9: หน้า 89 - 100)
- สุพมา อรุณจิต. (2565). ศาสตร์ประยุกต์ในงานสังคมสงเคราะห์. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: ปทุมธานี. หน้า 161 - 167.
- เทียนจรัส วงศ์พิเศษกุล. (2565). เปิดสถิติที่น่าสนใจ เหตุกราดยิงในสหรัฐอเมริกา 2022. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2565. จาก <https://thestandard.co/usa-shooting-incident-2022/>
- Etienne G. Krug, Linda L. Dahlberg, James A. Mercy, Anthony B. Zwi and Rafael Lozano. (2002). *World report on violence and health*. 17 October 2022. From https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42495/9241545615_eng.pdf
- Hans Gunter Brauch. (2013). *Johan Galtung Pioneer of Peace Research*. 16 October 2022. From <http://ndl.ethernet.edu.et/bitstream/123456789/70602/1/Johan%20Galtung.pdf>